

JÄRFÄLLA

Framtidens park- och bar- marksskötsel i Järfälla

Finparksytor, ängsytor och andra åtgärder för att
stärka biologisk mångfald

April 2017

Innehåll

1. BAKGRUND	2
2. SYFTE.....	2
3. METOD.....	2
4. REDOVISNING.....	3
4.1. Finparksentreprenad	3
Nuläge (se bilaga 1).....	3
Förslag (se bilaga 1)	3
Kostnader.....	4
4.2. Ängsytor	4
Nuläge (se bilaga 2).....	4
Förslag (se bilaga 2)	4
Kostnader.....	4
4.3. Övriga åtgärder för att stärka biologisk mångfald.....	5
BILAGOR	5
LÄS MER OM ÄNG.....	5

1. BAKGRUND

Bygg- och miljöförvaltningen gavs i november 2016 uppdraget att utreda frågor gällande framtidens park- och barmarksskötsel. Uppdraget omfattade att utreda och skriftlig rapportera:

- Förslag på en ny eller befintlig park/grönyta, en i varje kommundel, som ges högre kvaliteter, anläggs och sköts som så kallad finparksentreprenad. I förekommande fall ska förvaltningen samråda med andra berörda förvaltningar.
- Förslag på ytor som med ändrade skötselåtaganden är lämpliga att återskapa eller omvandla till äng, eller andra åtgärder som ytterligare kan stärka biologisk mångfald.

2. SYFTE

Att redovisa vilka tillkommande kostnader, exempelvis för utredning, planering, anläggande och skötsel som uppstår, samt avgående kostnader då ytor kan få ett minskat skötselbehov. Identifiera vad som kan rymmas inom planerad budget för 2018 samt om det finns behov av ytterligare medel.

3. METOD

Förslag på en ny eller befintlig park/grönyta som ges högre kvaliteter (nedan kallat fickpark eller finparksdel) togs fram genom kartläggning av finparksytor inom befintlig entreprenad och redan påbörjade projekt samt genom granskning av möjliga ytor på befintlig och tillkommande parkmark.

Prioritering av ytor skedde utifrån följande kriterier:

- Fördelningen av befintliga finparksdelar och fickparker inom kommunen
- Innehåll i kommunens utpekade stadsparker (saknas finparksdel etc.?)
- Bebyggelsestrukturen i kommunens olika delar med resonemanget att finparksytor och fickparker är av störst värde i områden med flerbostadshus. I villa- eller radhusområden med egna trädgårdar kan ett större värde vara att exempelvis ha tillgång till allmänna välklippta gräsytor.

Förslag på nya ängsytor togs fram genom att kartlägga nuläget, studera befintliga skötselytor samt genom rundturer i kommunen.

Bedömningen om olika ytors lämplighet att omvandla till äng skedde utifrån följande aspekter:

- Ytans befintliga värde respektive möjliga värde för biologisk mångfald.
- Omfattningen på åtgärderna som skulle krävas för att nollställa ytan, dvs. möjliggöra för äng. Exempelvis kräver omställning av gräsytor till äng stora

åtgärder då gräsytor ofta är mycket rika på näring. Åtgärder för nollställning av andra typer av ytor kan vara röjning av sly och träd i ytans kantzon, fräsning/uppgrävning av stubbar (nyodlingsfräs) och jordbearbetning.

- Ytans sociala värde för vistelse, lek etc.
- Ytans skötsel historiskt sett.

Förslag på övriga åtgärder för att stärka biologisk mångfald togs fram genom möten, faktainsamling och diskussioner.

4. REDOVISNING

För varje åtgärdsområde redovisas nuläge, förslag och kostnader.

4.1. Finparksentreprenad

Nuläge (se bilaga 1)

Parker med finparksdel inom befintlig finparksentreprenad:

Riddarparken, Jakobsbergs *stadspark*
Hammarparken, Jakobsberg
Viksjo centrum, Viksjös *tidigare stadspark*
Ålstaparken, Barkarbystaden

Fickparker inom befintlig finparksentreprenad:

Stora torget, Barkarbystaden
Kallhällsvägen/smedsvägen, Kallhäll/Stäket
Ynglingavägen/shared space, Jakobsberg
Hästskovägen/Viksjöleden, Jakobsberg
Vibblaby ängar, Jakobsberg

Projekterad finparksdel i befintlig och planerad park:

Viksjo c, Viksjö
Söderdalen, Jakobsberg
Dataängen, Viksjö

Förslag (se bilaga 1)

Möjlig finparksdel i befintlig park:

Görvälns slottspark, Jakobsberg
Säby gårdspark, Jakobsberg/Barkarby
Tallbohovsparken, Jakobsberg
Kvarnbacken, Jakobsberg
Skälbyparken, Barkarby/Skälbys *stadspark*
Kallhällsparken, Kallhäll/Stäkets *stadspark*
Kyrkparken stadspark, Barkarbystadens *stadspark*
Almarevägen, Kallhäll/Stäket
Fastebolparken, Viksjö *kommande stadspark*

Möjlig fickpark i nya detaljplaner:

Södra Veddesta, Veddesta
Stäketfläcken, Kallhäll/Stäket
Barkarbystaden IV, Barkarbystaden
Byleden, Barkarby
Kyrkbyn, Barkarby

Kostnader

Kostnad för projektering och anläggning av en fickpark: ca 1,5 mkr.

För en anläggning på 2300 kvm beräknas driftskostnaden till ca 70 tkr per år. Olika skötselytor så som perenner, häckar, buskar, träd, klätterväxter, platt- och grusytor, gräsytor, sommarblommor samt drift av möbler och städning är då inkluderat. Den ökade driftskostnaden uppskattas därmed till omkring 31 kr per tillkommande kvm finpark/fickpark.

4.2. Ängsytor**Nuläge (se bilaga 2)**

Det har sedan några år tillbaka skett en succesiv ökning av ängsytor på kommunägd mark. År 2014 fanns 0,5 ha, år 2015 3,3 ha och idag finns omkring 5,9 ha. Ytorna sköts med hjälp av OSA eller med extern entreprenör.

I parkentreprenaden sköts mindre ytor för att gynna biologisk mångfald, exempelvis ängsytor i Ålstaparken och Kyrkparken. Utöver detta har insådder av torräng från 2016 på tidigare nedlagda bollplaner tillkommit.

Skötseln av de befintliga ängsytorna innebär att ängsmarken slås med skärande redskap 1 gång per år, varefter slaget växtmaterial bortforslas.

Förslag (se bilaga 2)

- Befintliga ängsytor fortsätter att skötas.
- Totalt omkring 23,1 ha ängsytor föreslås tillkomma i parkentreprenaden. Ca 3 ha av dessa är omställning av befintliga slaghacksytor, 15,9 ha är tillkommande ytor som idag inte har någon återkommande skötsel, 2,7 ha är ytor som tillkommit i exploateringsprojekt, 1,5 ha är ytor som tidigare skötts med hjälp av OSA och nu föreslås avgå till parkentreprenaden.

*ytorna som klipps med traktor 1-2 gånger per år, dvs. ej med skärande redskap

Kostnader

Majoriteten av ytorna som föreslås är ytor där det historiskt skett någon form av skötsel för att hålla marken öppen. Exempelvis slaghacksytor, öppen mark i kulturlandskap eller f.d. jordbruksmark. Dessa ytor är möjliga att långsiktigt, enbart genom skötsel, ställa om till äng.

En mindre del är ytor som är på väg att växa igen, dvs. ytor som inte skötts på lång tid. Sådana ytor kräver nollställningsåtgärder och insådd innan skötseln tar vid. Kostnad för nollställning är 250 tkr.

Utöver föreslagna ytor finns det ytterligare ytor som är lämpliga för omställning till ängsmark, men som kräver omfattande nollställningsåtgärder.

Vad gäller skötseln av möjliga ängsytor finns två skötselslag beroende på hur näringsrik marken är:

- **Äng** - ytan slås med skärande redskap 1 gång per år, varefter slaget växtmaterial bortforslas.
- **Äng, utarmning** – ytan slås med skärande redskap 2 gånger per år, varefter slaget växtmaterial bortforslas. På sikt uppnås en utarmad ängsmark.

Att slå en äng är dyrare än att sköta en gräsyta med slaghack, på grund av bortforsling av växtmaterial. På vissa ängsytor krävs dessutom manuell skötsel. Med detta inräknat blir den totala ökningen på driftkostnaden för förslaget minst 375 tkr per år.

4.3. Övriga åtgärder för att stärka biologisk mångfald

Utökade befintliga åtgärder inom:

- Brynskötsel
- Skogsvård
- Multifunktionella småvatten/dagvattendammar
- Viltåkrar
- Faunadepåer
- Alléskötsel
- Hamling av träd

Arbeta med naturvärdeskvaliteter inom:

- Väg- och gc-vägskötsel

BILAGOR

Bilaga 1 – Bef. och möjliga finparksytor

Bilaga 2 – Bef. och möjliga ängsytor

LÄS MER OM ÄNG

http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_ovrigt/ovr3_10.pdf